

6. Росола У. В., Кредитна політика та аналіз сучасного стану кредитного ринку України / У. В. Росола, Н.І. Щока, М.С. Ярмолюк / Науковий вісник Мукачівського державного університету, Серія Економіка – 2018. – Випуск 1(9) – С. 181-189.

УДК 336.7:338

Бойко Валентина Вячеславівна,

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
старший викладач*

Неділько Аліна Іванівна,

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
старший викладач*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Євроінтеграційні процеси в Україні відбуваються в усіх сферах суспільного життя. Нині активно створюються можливості для залучення іноземних інвестицій та нових технологій, підвищення конкурентоспроможності національного товаровиробника, енергонезалежності держави, виходу на нові ринки, зокрема ринки фінансових послуг.

Ринок фінансових послуг є важливим елементом структури народного господарства України, який і сьогодні залишається на етапі становлення. Саме тому дослідження питання державного регулювання ринку фінансових послуг в умовах євроінтеграційних процесів має істотне значення для розвитку як самого ринку, так і економіки України в цілому.

Науковці виділяють три основні моделі регулювання ринку фінансових послуг в залежності від особливостей функціонування національних фінансових систем, зумовлених специфікою історичного розвитку, законодавства, традиціями, національними цінностями, політичною структурою, рівнем економічного розвитку та регулювання економіки: секторну модель, модель перехресного регулювання та модель єдиного нагляду (мегарегулятора)

При секторній моделі регулювання завдання і функції державних органів розподіляють відповідно до секторів фінансового ринку. Зокрема, у світовій практиці прийнято виділяти три сектори: банківський, страховий та фондовий. Відповідно до цього державний механізм регулювання складається з трьох органів нагляду. Дана модель є базовою, з якої і починається формування державного регулювання. При чому ефективно її функціонування можливе на ранній стадії розвитку фінансового ринку, коли сектори є відносно незалежними один від одного. Тим не менш така модель є домінуючою у світі.

В Україні механізм державного регулювання фінансового ринку побудований на основі секторної моделі. Тобто, як і у більшості країн світу функціонує трьохрівнева система: банківське регулювання здійснює НБУ; на ринку цінних паперів регулятором виступає НЦПФР; а страховий ринок, ринок кредитних спілок та фінансові компанії регулюються через Нацфінпослуг. Причому перший регулятор є незалежним від уряду та економічно самостійним, тоді як два інших координуються Кабінетом Міністрів України та перебувають на бюджетному фінансуванні. Це негативно відбивається на ефективності державного регулювання фінансової сфери. Адже світова практика

довела, що державний регулятор повинний мати операційну, інституційну та фінансову самостійність, щоб не піддаватись під політичний вплив уряду [5].

Прикладом моделі перехресного регулювання є Нідерланди, де ЦБ після об'єднання з Радою з питань страхових компаній і пенсійних фондів став єдиним органом пруденційного нагляду, а нагляд за комерційними операціями на фінансовому ринку здійснює окремий орган, який відповідає за інформаційну прозорість, моніторинг приватного бізнесу та надання достовірної інформації [3, с. 37].

Створення та функціонування в країні мегарегулятора дає можливість уніфікованого нагляду за фінансовим сектором, усунення дублювання функцій, економить бюджетні кошти і гарантує проведення єдиної фінансової політики в державі. Однак, за умов політичної та економічної нестабільності перехід до здійснення мегарегулювання необхідно здійснювати за об'єктивної потреби й готовності влади та ринку до них і належної підготовки процесу.

З погляду регулятивної системи найважливішим сьогодні є процес глобалізації ринків, яка впливає на дієвість державних регулятивних функцій, з одного боку, нівелюючи їх, а з іншого – активізуючи, оскільки інші суб'єкти глобального бізнесу (транснаціональні корпорації, регіональні економічні об'єднання, міжнародні організації) не здатні ефективно регулювати глобальні фінансово-економічні процеси в контексті реалізації національних інтересів [2].

Сьогодні у світі поширюється тенденція до переходу держави від жорсткої моделі прямого втручання на рівні економічного базису до м'яких не директивних форм регулювання національної економіки. Прикладом може бути австрійська модель державного регулювання, основними базовими принципами якої є економічна стабільність; стимулювання економічного зростання завдяки політиці лібералізації та приватизації; свобода підприємництва тощо [6]. У той же час функціонування української держави відбувається з використанням моделі державно-монополістичного капіталізму: державне регулювання бюджетної, фінансової, податкової, дозвільної систем, розвитку інвестиційної сфери, конкуренції, підприємництва працює на зміцнення позицій великого фінансово-промислового капіталу, що призводить до негативних зрушень у соціально-економічній структурі суспільства.

В контексті євроінтеграційних процесів ринок фінансових послуг розширює свої можливості і набуває ряд переваг:

- значне розширення клієнтури ринку;
- збільшення іноземних інвестицій;
- розширення економічних відносин з міжнародними країнами;
- збільшення кількості іноземних цінних паперів, що дає можливість отримувати більший прибуток, в тому числі дивіденди;
- вищий рівень конкуренції, відсутність монополій.

Крім переваг існують також і наступні недоліки:

- недостатня ліквідність фондового ринку;
- переважання державних цінних паперів;
- недостатня прозорість діяльності емітентів та професійних учасників ринку;
- нерозвиненість правової бази, неадекватність її сучасним вимогам діяльності на ринку фінансових послуг;
- низький технологічний рівень функціонування ринкової інфраструктури;
- низький рівень корпоративної культури;
- недостатня обізнаність більшої частини населення з питань фінансового ринку

[4, с.95]

Негативним моментом у функціонуванні сучасного державного механізму регулювання також є те, що різні органи застосовують різні засоби та методи впливу. Наприклад, комерційні банки піддаються жорсткішому регулюванню ніж кредитні спілки, наслідком чого є відтік капіталу із банківського сектору. Отже, державний механізм регулювання фінансового ринку має дуже багато негативних сторін, що заважають його ефективному функціонуванню.

Найоптимальнішим варіантом розвитку механізму державного регулювання фінансової сфери є створення окремого мегарегулятора. Перевагами такої моделі є: закріплення відповідальності за регуляторну діяльність за одним державним органом, однаковий (уніфікований) підхід в нагляді та регулюванні всіх учасників ринку, спрощення та зменшення обсягів їх звітності, єдина інформаційна база даних фінансових установ та ін. Проте можливі і недоліки, зокрема в даному державному органі буде високий ступінь концентрації повноважень. Але таке явище можна нівелювати чіткою організацією підзвітності вищим органам державної влади (Президенту та Верховній Раді). Крім того, створення мегарегулятора відповідатиме євроінтеграційним прагненням України [3].

Питання євроінтеграції для України є доволі складним та проблематичним, проте для економіки відкриваються нові можливостей, які дозволять створити умови в тому числі і для забезпечення нормального функціонування ринку фінансових послуг.

Література

1. Закон України Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг Верховна Рада України; Закон від 12.07.2001 № 2664-III зі змінами та доповненнями

2. Кельдер Т. Л., Грубась В. В. Держава в регулятивній системі глобального світу // Держава та регіони, Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 7, с. 94-97 [Текст]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firearticles.com/derzhavne-reguluvannya-economiky/184-derzhava-v-regulyativnij-sistemi-globalnogo-svitu-kelder-t-l-grubas-v-v.html>

3. Крупка І. Державне регулювання вітчизняного ринку фінансових послуг у контексті євроінтеграційних процесів // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія: Економіка. – 2014. – № 8. – С. 36-39.

4. Малютін О.К. Оцінка фінансового сектору та його значення в економічному розвитку України // Фінанси України. – 2011.-№3.- С.92-100

5. Науменкова С.М., Міщенко В.І Системи регулювання ринків фінансових послуг зарубіжних країн. Навчальний посібник. - К.: Центр наукових досліджень НБУ, Університет банківської справи НБУ, 2010. – 170с.

6. Соскін О.І. Роль державного регулювання у формуванні моделі економічного розвитку: сучасні тренди та українські реалії // Теорія та практика управління економічним розвитком: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 22-24 листопада 2012 року). – В 3 т. – Т.1. – Донецьк: ТОВ «Фирма «Друк-Инфо», 2012. – 374 с. 112-114.

УДК 336.02(339.9)

Дахно Олена Миколаївна,

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
старший викладач*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ